

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Ugribugri hazudik

Egy őszi délután, miközben szobánkban tanultunk, Gyopár bátyám egyszerre csak, anélkül hogy fölneztet volna könyvéből, csöndesen így szólt. „Jó lenne egy kis naspolya. Van-e bátorságod hozzá?” Nem feleltem azonnal, de azonnal dolgoztatni kezdtem sebbel-lobbal a fejem. Úgy akartam válaszolni, hogy gyávának se tarthasson, de részt se kelljen vennem abban, amit tervez. Afelől ugyanis nem volt kétségem, hogy nagynénénknek, Borbála néninek a naspolyafájára gondol. Ijedtemben azonban, hogy esetleg mégis részt kellennem a dézsmálásban, hebehurgyán működött a fejem, és ez a felelet csúszott ki a számon: „Hátha az idén megengedi, hogy együnk. Próbáljuk meg, kérjük tőle.” De még végig se mondtam, már bántott is, hogy ezt válaszoltam. Hiszen nyilvánvaló, hogy ez csak kibúvó. Mert egész Törpeháza tudja, hogy Borbála néni még soha egyetlen szem naspolyát sem adott senkinek, és egy csöppet sem valószínű, hogy az idén másképp lenne. Ha kér tőle valamelyik unokaöccse, mindig ezt feleli. „Adok, fityfiritty, persze, hogy adok...”, de csakis lekvár alakban, majd télen. A világ legnagyobb ostobasága így, naspolya alakban megenni a naspolyát. Hiszen így csupa mag meg héj. Nem is eszed, csak köpködöd. Megfőzve viszont a világ legfinomabb lekvárja.” Nem lepődtem meg tehát, hogy Gyopár gúnyosan elmosolyodik a válaszon: „Beszélhetnél egyenesebben is, Moha: »Nincs bátorságom hozzá, gyáva vagyok!«”

Nyolcéves voltam, Gyopár tíz, és ostobácska is voltam. Elhittem Gyopárnak, hogy szégyellni való az idegenkedésem a csenéstől. Ijedten tiltakoztam hát: „De ez nem igaz, nem vagyok gyáva, és nagyon szívesen veled is megyek!” Csak azért mondtam, hogy kérjünk tőle, mert Borbála néni kertjébe nem lehetett bejutni. Behemót olyan picinyke és cingár volt, hogy folytonosan ügyelnie kellett az embernek, jaj, rá ne lépjen, el ne törje azt a gyufaszál

vékony lábacska. De ha pici volt is, a gyümölcsöt nagyszerűen őrizte. Még akkor is ugatni kezdett ránk, ha a kertben sétálgatva a ház mögé, a gyümölcsös felé kanyarodtunk. Örültem hát, hogy eszembe jutott Behemót, és reménykedtem benne, hogy Gyopár így felel: „Igazad van, nem juthatunk be. Mondjunk hát le a naspolyáról!” Ő azonban így szólt: „Behemót hallgatni fog. Mert mi Borbála néni beleegyezésével megyünk hátra. Én nem tehetem ki magam annak, hogy rajtacsípjem holmi gyerekes beosonáson. Hiszen én félig-meddig már fel-

nőtnek számítok, vigyáznom kell a jó híremre.” Ez a szándéka nekem is tetszett. Engem úgy tartott számon Törpeháza, mint a legjobb viselkedésű kistörpét, én se szerettem volna elveszíteni azt a kis köztiszteltettségét. De Gyopár így folytatta: „Azt mondjuk neki, hogy színdarabot tanulunk be édesanya születésnapjára. Máshol meglehet valaki, elronthatja a meglepetést. Az ő kertje az egyetlen biztos hely. És megkérjük, hogy ő se jöjjön hátra.” Erre már megdöbbsentem: „De Gyopár! Hiszen ez hazugság! Ezt nem mondhatjuk!” Gyopár elgondolkodott: „Nem az a baj, hogy hazugság, hanem az, hogy nekünk kettőnknek nem fogja ezt elhinni, hogy ezért akarunk a kertjébe menni éppen naspolyaérés idején. Be kell vennünk az öcsköszt is bizalomgerjesztőnek. Ő beszéljen neki a színdarabról, akkor nem fog gyanakodni.” Kikiáltott az ablakon: „Ugribugri! Gyere csak be!” Megkönnyebbültem. Nem kell részt vennem a csínyben, elmarad. Mert Ugribugri nem lesz hajlandó hazudni. Gyopár azonban igen ravaszul találta elébe teendőjét: „No, öcskös, kivételesen te is részt vehetsz velünk egy nagyszerű tréfában.” Ugribugri örömeiben körülugrálta az asztalt. Gyopár rám kacsintott és folytatta: „Elmegyünk most mind a hárman naspolyát enni Borbála nénihez. De tréfából azt mondjuk neki, azért szeretnénk hátrameneti a kertjébe, hogy titokban tanulhassunk be egy színdarabot édesanya születésnapjára. És hogy lássuk, milyen ügyes vagy, Moha is meg én is kivételesen megengedjük neked,

hogy te légy a legfőbb tréfamester. Te mondhatod el ezt Borbála néninek. De kérd meg arra is, hogy ő se jöjjön hátra a kertbe, hadd legyen majd az ő számára is meglepetés a színdarab!”

Ami a következő pillanatban történt, elszomorított, de nyugtatott is valamelyest. Az öcskös ugyanis megint körülszökdécselte az asztalt: „Nagyszerű! Éljen! Én vagyok a tréfamester! Gyerünk! Gyerünk! Gyerünk! Gyerünk!” Elszomorított, hogy beleegyeznek, olyasmit fog mondani, ami nem igaz, de nyugtatott is a beleegyezése. Ha a jó kis Ugribugri nem lát elutasítani valót Gyopár tervében, akkor talán csakugyan nincs miért idegenkednem tőle nekem sem. Talán csak túlzás, hogy rosszaságnak érzem. Mégis, az egész úton, mialatt nagynénénk erdő mélyi házacskája felé siettünk, zaklatott a bizonytalanság. Hátha csak azért egyezett bele, mert még kicsi, csacsi, és fel kéne világosítanom, hogy hazugságot vállalt. De féltem Gyopár lenéző mosolygásától, hogy gyáva vagyok, no meg szerettem is a jó érett, dércsípte naspolyát, és hallgattam.

Behemót a konyhából futott ki elének a kertkapuhoz, és Gyopár meg én rossz lelkiismeretünk tanácsára tüstént vele kezdtünk foglalkozni. Hadd menjen egyedül Ugribugri a konyhába Borbála nénihez, viselje csak ő egymaga az egész felelősséget. Egy perc múlva már ki is ugrált nagy vidáman: „Megengedte Borbála néni! Mehetünk a kertbe!” – és csak úgy sugárzott arcocskájáról a jól teljesített feladat öröme. Éppen ezért hatott ránk annyira megdöbbenően és érthetetlenül, hogy amikor már elhelyezkedtünk egy-egy ágon, de naspolyát még egyet se törtünk le, már meg is szólalt a fa alatt Borbála néni: „No ezt a három nagy naspolyát én csíptem meg a dér helyett! De csinálom is rögtön lekvárt belőlük!” És mindkét kezében fe-

nyezetően rázott egy-egy nagy főzőkanalat.

Jól emlékszem a szégyenkezésekre. Olyasmit tettem, amiért ütéssel fenyegethet valaki. Mert hogy csupán fenyeget a főzőkanalakkal, azt mindhárman jól tudtuk. De amivel mégis ütött, jobban fájt. A szemünkre vetette rosszalkodásunk. „Az egyik azzal büszkélkedik, hogy ő félig-meddig már felnőtt, a másik azt hiteti el a faluval, hogy ő a legjobb viselkedésű kistörpe. Pedig íme, semmi egyéb mind a kettő, mint haszontalan, hazug, ravasz csaló! És még arra is képesek, hogy a csöpp öcsikéjüket is belevonják a gazemberkedésükbe! Pfuj! Látni se bírlak tovább titeket. Kergesd ki őket, Behemót!” Azzal már indult is vissza a ház felé, mi meg fülíg vörösen lemásztunk a fáról. De bármennyire kellemetlenül éreztük is magunkat, amikor meg-

láttuk Behemót, el kellett mosolyodnunk. Mert a pirinyó Behemót is főzőkanalat tartott a szájában, és buzgón hozta mögöttünk fenyegető morgásával a kapuig. De mihelyt kiléptünk a kapun, kidobta a fogacskái közül, kiszaladt utánunk, és most már ismét örvendezve futkosott körülötünk. Le is hajoltam, hogy vakargassam a picike fejét, de Gyopár hirtelen megragadta a karomat, és mereven a levegőbe bámult: „Te Moha... És Ugribugri... Én nem értek valamit. Hogyan lehetséges, hogy Borbála néni ilyen felkészülve jött

hátra a kertbe? Hogy még Behemótnak is adott a szájába főzőkanalat. Biztosan utánunk lesett. De miért lesett utánunk?” És rákiáltott az öcskösre: „Neked észre kellett volna vened, hogy baj van! Hogy nem hiszi el a színdarab-tanulást!” Ugribugrinak, ha rákiáltottak, tüstént sírásra görbült a szájacskája. De most a szeme is csodálkozóvá kerekült: „De hát miért is... hitte volna el? Hiszen én... előre megmondtam neki..., hogy most tréfából... hazudni fogok.”

Vagy húsz másodpercig mozdulatlanul bámultunk az öcskösre, aztán Gyopár lassan a két keze közé fogta a fejét, és feltekintett a lombok közt az égboltra. Mint aki azt nézi, elér-e a világűrben ekkora ostobaság. Ismerte ezt a mozdulatot az öcskös, le is gördült tőle egy könnycsepp az arcocskáján. De szabadulni is igyekezett az ostobaság vádjá alól: „Miért baj az, hogy... megmondtam?... Hiszen te mondtad, hogy csak... tréfából hazudunk... De ha nem mondtam volna meg előre..., hogy most tréfából hazudni fogok...akkor az...igazi hazugság lett volna...”

Akkora lélegzetet vettem, mintha valami dohos pincéből most léptem volna ki a szabad, tiszta levegőre. De csak a mellkasom emelkedett, süllyedt. Valami boldog nyugalom mozdulatlaná tett, és nem bírtam levenni a tekintetem az öcskös könnyes arcocskájáról. Gyopár még mindig fogta a fejét, de most már nem az égboltra, ő is az öcskösre bámult. Azt hiszem, legalább fél percig álltunk így. Behemót egyszerre csak türelmetlenül vakkantott egyet. Nem néztem rá, de tudtam a hangjából, hogy csodálkozva kapkodja arcról arcra a tekintetét, és hol jobbra, hol balra billenti fejecskéjét. És körülbelül ezt gondolja: „Hát ezeket vajon mi lelta? Miért nem mozdulnak már? Mit bámulnak egymáson ilyen sokáig? Macska legyek, ha értem!”